

EINDVERSLAG INFORMATIERONDE COALITIE 2026-2030

In dit eindverslag treft u mijn bevindingen aan met betrekking tot de coalitie- en collegevorming voor de raadsperiode 2026-2030 in de gemeente Scherpenzeel.

Inleiding

Op zaterdag 21 maart 2026 heeft u mij op initiatief en voorstel van de heer H. Vlastuin (lijsttrekker GemeenteBelangen Scherpenzeel, hierna afgekort met GBS) unaniem aangewezen als informateur. In deze startbijeenkomst hebben we nader kennisgemaakt en heb ik mijn voorgenomen werkwijze toegelicht.

De opdracht is om een verkenning te doen van de totstandkoming van een coalitie/college die/dat steunt op een meerderheid in de raad en met het uitdrukkelijke uitgangspunt ook te zoeken naar goede samenwerking met fracties in de gemeenteraad.

Mijn vertrekpunt en doel is om op een onafhankelijke en objectieve wijze een advies op te stellen op basis van mijn bevindingen.

In dit eindverslag schets ik de stand van zaken met betrekking tot de vraag welke coalitie en daarmee ook welk college zou kunnen worden gevormd.

De **uitslag** van de verkiezingen van woensdag 18 maart 2026 met een opkomst van 72,6% is als volgt (in lijstvolgorde). Met deze opkomst staat Scherpenzeel in de **TOP 5 van Nederland**. Dit getuigt van een grote betrokkenheid van de inwoners van Scherpenzeel en stemt tot vreugde na het impactvolle herindelingsproces uit de jaren 2019-2021.

Partij	Stemmen	Zetels
GBS	1717	4
SGP	1459	4*
CDA	382	1*
VVD	356	1*
PRO Scherpenzeel	499	1
ChristenUnie	830	2
Forum voor Democratie	625	2*

*inclusief restzetel

Gesprekken

In de rol van informateur heb ik alle lijsttrekkers (die zich hebben laten vergezellen door 1 of 2 secondanten) in de week van 23-27 maart 2026 ontvangen. De plv. raadsgriffier, mevrouw Barbara Miggelbrink, heeft mij ondersteund.

De gesprekken hebben plaatsgevonden in een open en positieve sfeer. De grote betrokkenheid van de gesprekspartners viel daarbij op.

Ik heb in zijn algemeenheid mijn waardering uitgesproken over de verkiezingsprogramma's. Goede programma's zijn in het belang van de kiezer en de partijen, zeker als ze ook soms nog wat specifiek zijn toegespitst op Scherpenzeel.

Werkwijze

In de gesprekken heb ik mijn werkwijze toegelicht. Van de vertrouwelijke gesprekken zijn vertrouwelijke verslagen opgesteld, die door de lijsttrekkers zijn geaccordeerd.

Ik heb de wens en verwachting uitgesproken dat er sprake is van een ordentelijk proces.

Hierna is in de gesprekken o.a. het volgende aan de orde geweest:

- duiding c.q. analyse van de verkiezingsuitslag van 18 maart 2026
- circa vijf speerpunten die de betreffende fractie op grond van het verkiezingsprogramma in de periode 2026-2030 daadwerkelijk gerealiseerd zou willen zien, los van de vraag of de fractie van de coalitie deel gaat uitmaken, om te kijken waar gezamenlijke of partij-gerelateerde wensen en ambities liggen
- welke varianten de lijsttrekker ziet voor de coalitie/collegevorming en wat de voorkeursvariant daarbij is
- of zelfstandigheid of herindeling op dit moment een item is
- of één of meerdere partijen bij voorbaat wordt/worden uitgesloten van de collegevorming
- duiding van het huidige bestuursklimaat, wat er in de komende jaren nodig is en wat de fractie daaraan wil bijdragen

Tijdens deze verkenningsfase zijn uiteraard niet alle onderwerpen uit de verkiezingsprogramma's aan de orde geweest.

De duiding van de verkiezingsuitslag

Drie partijen hebben één of meerdere zetels verloren (GBS 1, CDA 2, VVD 1). Twee voor het eerst aan deze verkiezingen deelnemende partijen hebben zetels gewonnen (CU 2 en FVD 2).

Twee partijen zijn in zetels gelijk gebleven (PRO Scherpenzeel en SGP).

Elke gesprekspartner heeft zijn eigen duiding aan de uitslag gegeven. Vanzelfsprekend is er brede tevredenheid over de hoge opkomst. Dit getuigt van grote betrokkenheid van de inwoners.

GBS en SGP hebben als coalitiepartijen samen de meerderheid in de gemeenteraad behouden. Doordat alle zeven aan de verkiezingen deelnemende partijen zetels hebben behaald is er enige versplintering in de raad gekomen. De één ziet de uitslag als een bevestiging van de huidige situatie, de ander ziet het als een teken van behoefte aan verandering en vernieuwing.

Een korte terugblik op de afgelopen jaren

In de gesprekken is, mede naar aanleiding van mijn vraag over zelfstandigheid c.q. herindeling en de duiding van het bestuursklimaat, stilgestaan bij het op 7 oktober 2021 door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties genomen besluit om het herindelingsproces met Barneveld te stoppen.

De impact en weerslag daarvan op zowel het bestuurlijk als ambtelijk functioneren van de gemeente is enorm geweest en is hier en daar nog voelbaar.

Inmiddels zijn we vijf jaar verder en is er een:

- door de Kroon benoemde burgemeester
- beter zichtbare gemeente Scherpenzeel in de regio
- verder geïntensiveerde samenwerking in de regio
- in harmonie functionerende en coöperatieve gemeenteraad
- nieuw opgebouwde maar nog kwetsbare ambtelijke organisatie

Speerpunten en onderwerpen

De woordvoerders van de fracties hebben naar aanleiding van mijn vraag naar de speerpunten voor deze raadsperiode verschillende onderwerpen genoemd. Deze zijn opgenomen in de **bijlage**.

In de gesprekken heb ik zelf ook onderwerpen aan de orde gesteld om inzicht te krijgen in de politieke relevantie.

- De niet onbelangrijke vraag of **zelfstandigheid** of herindeling de komende raadsperiode een item is, is door iedereen ontkennend beantwoord. Er kan dus **met elkaar** verder worden gebouwd aan een zelfstandig Scherpenzeel.
- De ontwikkelingen **Zwarte Land 2 en De Breehoek** (incl. huisvesting gemeentelijke organisatie) hebben brede instemming
- Aandachtspunten zijn de **verkeersafwikkeling van de Nieuwe Koepel, de centrumvisie, de verkeerscirculatie in het dorp en de definitieve plaats van de weekmarkt (op basis van locatieonderzoek)**; deze onderwerpen houden verband met elkaar en vragen om een planmatige en integrale aanpak
- De **woningbouw op langere termijn** vraagt om tijdige planvorming (toekomstvisie), waarbij over de plaats van de huidige sportvelden ook een uitspraak zal moeten worden gedaan
- Over de vestiging van een **AZC in Scherpenzeel** lopen de opvattingen sterk uiteen. Van nee, tot nee tenzij, tot ja, onder strikte voorwaarden of in regionaal verband een oplossing zien te bereiken. Dit vraagt derhalve om een goed verhaal met alle ins en outs, met juiste informatie over de opties.

De door de lijsttrekkers uitgesproken voorkeuren

Voor **GBS** ligt voortzetting van de coalitie GBS en SGP het meest voor de hand. De coalitie heeft de meerderheid behouden hetgeen als waardering van de kiezer kan worden beschouwd. Programmatisch liggen de denkbeelden voor onderwerpen als evenementen, sport en zondagsrust weliswaar uit elkaar, anderzijds zijn er ook tekenen dat partijen naar elkaar toe zijn gegroeid. GBS erkent dat de nieuwe samenstelling van de fractie een nieuwe dynamiek kan opleveren, maar vertrouwd op de stabiliteit en continuïteit van de fractie(leden).

GBS staat open voor een derde partij of een partij die gedoopt, als er behoefte aan is bij andere partijen. Uiteraard moet daar programmatisch aansluiting mee zijn en het standpunt over zelfstandigheid of herindeling moet glashelder zijn.

De **SGP** wil de bestaande coalitie GBS en SGP voortzetten nu deze met acht zetels op de been is gebleven. Er is onderling vertrouwen er is goed samengewerkt en veel bereikt. De kiezer heeft dit beloond. Voor de SGP zou het niet uit te leggen zijn aan de kiezer als het motorblok van de nieuwe coalitie niet zou bestaan uit GBS en SGP. Het is voor SGP niet opportuun om een coalitie met drie partijen te overwegen. Als het voor de bestuurlijke kwaliteit en stabiliteit van belang is, zou een coalitie met meer partijen een optie zijn. Gelet op de geringe omvang van andere fracties en de balans tussen ervaren en onervaren raadsleden ligt het minder voor de hand dat een derde partij een stevige bijdrage kan leveren aan de bestuurlijke kwaliteit en stabiliteit aanvullend op GBS en SGP. Het CDA ligt programmatisch dan het meest dichtbij maar is ook de grote verliezer in de verkiezingen.

Het **CDA** vindt het lastig voor te stellen dat GBS en SGP geen onderdeel zouden uitmaken van de coalitie. Mochten deze partijen zoeken naar een breder draagvlak dan zal het CDA zich hiervoor constructief opstellen. Maar er past, gelet op de uitslag, bescheidenheid. Een vier-partijen coalitie vindt het CDA onwenselijk. Het CDA heeft wat twijfels bij de stabiliteit van GBS als gevolg van de wisseling in de fractie.

PRO Scherpenzeel vindt het, kijkend naar de verkiezingsuitslag, voor de hand liggend dat GBS en SGP verkennen of ze samen door willen. Wellicht is de rek er echter wat uit en is er een zekere kwetsbaarheid. Enige zorg wordt uitgesproken over de kwaliteit en stabiliteit van GBS in de nieuwe samenstelling. Voor andere varianten zijn echter tenminste drie of zelfs meer partijen nodig en dat is complexer. PRO Scherpenzeel zou dat willen onderzoeken. Goede samenwerking binnen de gehele raad blijft echter noodzakelijk en moet worden voortgezet in de komende periode.

De **VVD** ziet een behoefte aan verandering: GBS, CDA en VVD hebben zetels verloren en er zijn met CU en FVD twee nieuwe partijen met samen vier zetels bijgekomen. VVD acht het daarom niet wenselijk dat GBS en SGP samen nog vier jaar doorgaan. Dat zou betekenen dat de coalitie van GBS en SGP tien jaar aaneengesloten aan het bewind zijn. De winst van FVD duidt ook op ontevredenheid. Tijd voor een frisse wind dus. Mogelijke optie is dat één van de twee partijen met vier

zetels een coalitie vormt met de twee andere partijen met twee zetels (CU en FVD). De VVD ziet met één zetel collegedeelname niet als voor de hand liggend.

Forum voor Democratie (in dit eindverslag afgekort met FVD) waardeert de wijze waarop GBS en SGP de afgelopen jaren hebben samengewerkt en kan die lijn van de afgelopen jaren voortzetten. FVD pleit (in plaats van coalitie/oppositie verhoudingen) voor een brede coalitie of juist een minderheidscoalitie die voor elk onderwerp naar wisselende meerderheden zoekt. FVD verkent graag of en op welke wijze het een coalitie van GBS en SGP rugdekking kan geven. Voor een steunvariant is overeenstemming over de twee kernpunten voor FVD (bindend referendum en geen AZC) een randvoorwaarde. De steunvariant doet voor FVD ook recht aan de door FVD gevoelde onderstroom van onvrede, die uit de verkiezingsuitslag blijkt. FVD pleit voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen waarin nog veel ruimte is voor aanvulling en invulling. Dit stimuleert coalitievorming op specifieke inhoud gedurende deze raadsperiode.

Voor **ChristenUnie** is de voorkeursvariant een breed samengesteld college van GBS, SGP en CU. CU denkt dat het dorp gebaat is bij enerzijds consistentie en continuïteit en anderzijds vernieuwing. Deze variant doet daar recht aan en ook aan de verkiezingsuitslag. De CU beschouwt zichzelf daarin als een goede katalysator tussen GBS en SGP. Andere alternatieven zijn denkbaar maar die leiden al gauw tot een kwetsbare vier-partijenvariant.

Mijn bevindingen - De cijfers van de uitslag en het politieke speelveld

De uitslag van de verkiezingen in beschouwing nemend kán de conclusie zijn dat de bestaande coalitie het vertrouwen van de kiezer heeft gekregen. De coalitiepartijen samen komen immers met een meerderheid uit de verkiezingen.

Het is daarom niet onbegrijpelijk dat GBS en SGP op voortzetting van de coalitie inzetten. Naar mijn beleving is het speelveld na de verkiezingen echter wel veranderd. GBS heeft een zetel verloren en daarmee steunt de combinatie van GBS en SGP op de kleinst mogelijke meerderheid in de gemeenteraad. Daarnaast zijn er in het geval van de combinatie GBS en SGP in deze raadsperiode geen drie maar vijf oppositiepartijen. De dynamiek zal daardoor toenemen.

Hiervoor heb ik al benoemd dat door de meeste lijsttrekkers wordt aangegeven, dat het op zich niet onbegrijpelijk is dat GBS en SGP als motorblok samen door willen gaan. Een motorblok als zodanig komt echter niet zo makkelijk vooruit; er is meer nodig.

Dat zou kunnen in de vorm van een derde partij naast GBS en SGP, een gedoog- of steunvariant of in min of meer harde afspraken over de wijze waarop niet in het college vertegenwoordigende partijen worden betrokken bij de start en het verdere proces van nog nader te duiden onderwerpen uit bijvoorbeeld de bijlage.

Verschillende, zo niet alle, partijen willen die steun ook aan het motorblok geven. Ik constateer een positieve grondhouding om daar vorm en inhoud aan te geven.

GBS heeft aangegeven voor een derde partij open te staan als daar bij andere partijen behoefte aan bestaat. En dat is het geval. SGP twijfelt eraan of een derde partij een bijdrage kan leveren aan de bestuurlijk kwaliteit en stabiliteit.

Een coalitie van GBS en SGP steunt op de kleinst mogelijke meerderheid van acht tegenover zeven zetels en is daarmee kwetsbaar. Gehoord de in de gesprekken geventileerde opvattingen vind ik het gewenst of zelfs nodig om te onderzoeken of een derde partij bij het motorblok kan aanhaken. Daarbij staat het belang van de gemeente en de inwoners voorop. Inwoners/kiezers die in de verkiezingsuitslag een gewenste verandering zichtbaar hebben gemaakt.

Bestuurscultuur, sfeer, onderling vertrouwen en samenwerking

De bestuurscultuur is, na het beëindigen van het herindelingsproces, drastisch veranderd van coalitie/oppositie en het daarbij behorende stemgedrag van acht/vijf naar een cultuur waarin alle partijen hun steentje bijdragen. Het debat verloopt over het algemeen beter dan in de vorige bestuursperiode.

De lokale driehoek (burgemeester-secretaris-griffier) kan voor de afstemming en coördinatie beter worden benut. Dit vormt immers een goede basis voor de verhouding college/raad en daarmee voor de wijze waarop als college enerzijds en als gemeenteraad en college anderzijds wordt samengewerkt.

Duidelijkheid in elkaars (raad, college, burgemeester, organisatie) rollen en verantwoordelijkheden is daarbij van groot belang om te voorkomen dat meer dan de eigen stoel wordt bezet. Uit alle gesprekken blijkt dat de samenwerking de afgelopen jaren is gegroeid maar dat het nog beter kan. Fracties hebben de behoefte om aan de voorkant van processen meer betrokken te worden.

Ik adviseer om de komende maanden aandacht te geven aan de onderlinge verhoudingen en rollen.

Is het speelveld een schaakbord?

Ja, in zekere zin is het politieke speelveld een schaakbord.

Een gemeenteraad is een politiek orgaan, dat eigenlijk per definitie niet tot een eensluidend mening kan komen gelet op ieders eigen achtergrond en verkiezingsprogramma. Toch is het de bedoeling om in het belang van het dorp en de inwoners tot zo goed mogelijke en gedragen resultaten te komen.

Advies

Omdat elk spel moet eindigen om een nieuw spel te kunnen spelen adviseer ik ter bevordering van een open en transparante bestuurscultuur:

1. Een **openbaar debat** te houden waarin door de fracties **gerefleeteerd wordt op mijn bevindingen** zoals neergelegd in dit verslag.

Ik bedoel daarmee dat er met de uitkomsten van deze informatieronde in de hand, meer duidelijkheid komt over de vraag of GBS en SGP samen, dan wel ter bevordering van de bestuurlijke stabiliteit met een derde en/of vierde partij deel gaan uitmaken van een toekomstige coalitie,

Ik laat aan partijen over of er in het laatste geval nog behoefte is aan een diepere verkenning met een toetredende partij.

2. In het **openbare debat** de standpunten van de fracties te vernemen of er een **traditionele verhouding coalitie c.q. oppositie** wenselijk wordt geacht (met een daarbij behorend coalitieakkoord), dan wel dat er wordt gewerkt op basis van een **globaal coalitieakkoord**.

In dit globale akkoord zouden, bijvoorbeeld in een aanhangsel, alle of een aantal onderwerpen kunnen worden opgenomen die in de bijlage bij dit Verslag Informatieronde Coalitie 2026-2030 zijn genoemd. Op een later moment wordt dan ruimte geboden aan de fracties om bij het begin van processen inbreng te leveren.

In een werkbijeenkomst van de gehele raad zou hier vorm en inhoud aan kunnen worden gegeven. Dit kan dan leiden tot een **raadsagenda**, die past binnen het streven naar samenwerking binnen de gemeenteraad. De vorm vraagt nog nadere advisering van de griffier.

Met dit advies beoog ik enerzijds de noodzakelijke continuïteit te waarborgen en anderzijds ook bestuurlijke vernieuwing, die door meerdere partijen wordt geduid, op gang te brengen.

Tenslotte

Ik zie terug op een intensieve maar boeiende periode.

Ik dank Barbara Miggelbrink, plv. raadsgriffier voor de zeer gewaardeerde ondersteuning en inbreng in dit proces!

Kerkdriel, 3 april 2026

J.P. (Hans) van Velden - Informatieur

Bijlage

Speerpunten van de lijsttrekkers; in de gesprekken zijn deze nader toegelicht en/of gespecificeerd

GBS

- **Woningbouw**, bouwopties met kracht voortzetten, bouwen naar behoefte, netcongestie is een zorg, behoud van betaalbare woningen onderzoeken (zelfbewoningsplicht en anti-speculatiebeding)
- **De Breehoek** als huiskamer
- **Zelfstandigheid en regionale samenwerking**, gebleken is dat het kan, “lokaal wat kan en regionaal wat moet”, Scherpenzeel moet goed vertegenwoordigd zijn in de regio
- **Integrale veiligheid**, online, op straat en in het verkeer
- **Leefbaarheid** van het dorp, gezond verenigingsleven en winkelbestand
- **Financiën** op orde; beheersing kosten sociaal domein door afremmen zorgvraag en preventie

SGP

- **Financieel gezond beleid**, beheersbaar houden kosten sociaal domein
- **Woningbouw** mogelijkheden intensiveren qua differentiatie
- **Veiligheid** meer toezicht en handhaving buiten kantoor tijden, beter prioriteren
- **Centrumvisie**, uitvoering borgen, relatie met vervanging riolering, mobiliteitsplan en locatie weekmarkt integraal oppakken
- **Stabiliteit en continuïteit van het bestuur**, grote plannen als Zwarte Land 2, De Breehoek, mobiliteitsplan en Toekomstvisie effectief en zonder vertraging voortzetten, minder inhuur, investeren in eigen organisatie, vertegenwoordiging in de regio vraagt blijvend aandacht en inzet

CDA

- **Degelijk financieel beleid**, OZB stijgt niet harder dan inflatie
- **Woningbouw**, bouw van seniorenwoningen bevordert meervoudige doorstroming
- **Behoud van samenwerking** in de regio (Scherpenzeel staat er weer beter op in de regio) en met het maatschappelijk middenveld (samenwerking met verenigingen en kerken)
- **Opvang van ontheemden**, op een passende manier voldoen aan de Spreidingswet, al dan niet in samenwerking met de regio
- **Actualisering centrumvisie**, Dorpsstraat met auto bereikbaar houden, veiligheid langzaam verkeer wel verbeteren, onderzoek aantrekkelijkheid Plein 1940, locatieonderzoek weekmarkt opstarten

PRO Scherpenzeel

- **Wonen**, aandeel sociale huurwoningen verhogen naar 30%, betaalbaar bouwen en betaalbaar houden na verkoop bijv. middels een anti-speculatiebeding
- **Duurzaamheid** stimuleren, ook met subsidies
- **Sociaal Domein**, iedereen moet gelijkwaardig mee kunnen doen, voetpaden toegankelijk maken voor slechtzienden en kosten invalidenparkeerkaart verlagen
- **Mobiliteit**, actualisering centrumvisie, autoluw met aandacht voor langzaam, doorgaand verkeer zien af te leiden naar buiten, snelheidsbeperking op Stationsweg
- **Financiën**, risico's bij De Breehoek door te optimistische aannames aantal FTE wethouders 2 tot 2,5

VVD

- **Woningbouw**, voorstander van hoogbouw voor starters en senioren aan de randen van het dorp, goede woningmix, doorstroming bevorderen
- **Financiën**, onder druk, kostendekkende tarieven, sober en doelmatige uitgaven, nieuw beleid voor oud beleid, deregulering
- **Veiligheid**, BOA capaciteit en middelen vergroten (in het dorp en in het buitengebied), verlichting op onveilige plekken verbeteren, buurtapps stimuleren en meldpunt instellen
- **Mobiliteit**, verlichting fietspaden richting stations Veenendaal en Amersfoort verbeteren, kleinere bus door centrum zien te realiseren, treinstation Scherpenzeel-Woudenberg herstellen, structurele oplossing voor ontsluiting Nieuwe Koepel
- **Economie**, verlichting van lastendruk voor ondernemers

FVD

- **Directe democratie**, voorstander van een bindend referendum, nu dit nog niet mogelijk is via een raadsnotie een besluit nemen dat de raad een referendumuitslag overneemt
- **Asiel en Migratie**, geen AZC, keuze voor welvaart, veiligheid en soevereiniteit van Scherpenzeel, de rug rechthouden in plaats van achteraf in excuses vertellen dat je niet anders kon, Oekrainers laten meebetalen aan de kosten van opvang en helpen richting terugkeer
- **Woningbouw**, betaalbaar bouwen voor eigen inwoners, netcongestie groot risico
- **Energie**, gasaansluitingen behouden en electrificatie ontmoedigen als oplossingen voor het volle energienet, onderzoek small modular reactor (SMR), een soort kleine kerncentrale

ChristenUnie

- **Bouwen en wonen**, betaalbare woningbouw voor starters en middeninkomens, seniorenwoningen in het centrum, starten met planvorming voor woningbouw ten noorden van De Dreef, herontwikkeling Oranjebuurt, 30% sociale huur
- **Voorzieningen laten meegroeien met groei dorp**, reële leerlingenprognose voor minstens tien jaar met het oog op voldoende huisvesting voor scholen, behoefte aan nieuwe gym/sportzaal nu Breehoek onvoldoende ruimte biedt, ook andere maatschappelijke voorzieningen, zoals huisartsenzorg laten meegroeien
- **Handhaving**, drugsgebruik tegengaan, optreden tegen overlast van fout parkeren en overhangend groen, her-prioritering inzet BOA's
- **Verkeer**, verkeerscirculatieplan opstellen voor de lange termijn, relatie met centrumvisie, locatie van de weekmarkt en leefbaarheid in het dorp, geen grootschalige woningbouw in Zuid zolang er geen duidelijkheid is over de verkeersafwikkeling
- **Zorg**, investeren in versterking van de eerstelijns huisartszorg voor jongeren, ter preventie van instroom in de Jeugdzorg, preventieve inzet en versterken van lokale netwerken